

Objectius

- Potenciar la consideració del propi cos com a instrument d'acció, a nivell individual i de grup.
 - Afavorir la valoració del propi cos com a vehicle d'expressió i comunicació amb els altres.
 - Conèixer el procés d'evolució motriu i psicomotriu dels infants de 0 a 6 anys.
 - Facilitar recursos, criteris i tècniques que afavoreixin el desenvolupament motor dels infants en el marc escolar.
 - Despertar i potenciar actituds favorables vers una concepció educativa que valori, de manera essencial, l'activitat física per a la formació integral de la persona.
 - Proporcionar instruments i pautes d'observació, així com la programació i avaluació del procés del desenvolupament i aprenentatge psicomotor a l'etapa d'Educació Infantil.
-

Temari

1. El desenvolupament psicomotor

1.1 Definició del concepte

1.2 Factors interns i externs que intervenen en el procés de desenvolupament psicomotor

1.3 Algunes concrecions a l'etapa de 0 a 6 anys

2. Funcions i capacitats que intervenen en el procés del desenvolupament psicomotor

2.1 Les sensacions (interoceptives, propioceptives i exteroceptives), les percepcions i les representacions

2.2 El moviment: moviment reflex i espontani, moviment voluntari i automatitzat

2.3 El coneixement corporal; l'esquema corporal: definició de descoberta i coneixement corporal, evolució i estructuració de l'esquema corporal, components de l'esquema corporal:

- el to muscular, el diàleg tònic

- la lateralitat i el procés de lateralització

- la postura i l'equilibri

- la respiració i la relaxació

2.4 Les capacitats coordinatives:

. coordinació dinàmica específica: la prensió, la manipulació i el gest

. coordinació dinàmica general: desplaçaments actius (marxa, carrera, salt, quadrupèdies, reptacions, trepes) i passius (els transports)

. coordinació dinàmica especial: coordinació ull-mà, ull-peu, ull-cap

2.5 L'estructuració espacio-temporal:

. fonamentació i importància de l'estructuració espai-temps

. l'estructuració espacial: nocions i conceptes, l'espai proper i llunyà, l'organització de les relacions espacials entre el propi cos, els objectes i els altres

. l'estructuració temporal: nocions i conceptes, la velocitat, la durada, el ritme

. l'activitat gràfica

2.6 L'expressió i la comunicació: relació, expressió i comunicació motrius (emocions i expressivitat, relació amb el propi cos, relació amb els objectes i materials, relació i comunicació amb els altres)

3. L'Educació Corporal a l'Etapa d'Educació infantil

3.1 La importància del moviment en el desenvolupament dels infants de 0/6

3.2 Les activitats motrius espontànies:

. el joc com a forma d'exploració, experimentació i descoberta del món

. imitació i creativitat motòriques

3.3 Les activitats de vida quotidiana:

. cap a l'autonomia motriu

. mecanismes d'integració i socialització

3.4 Les activitats en situacions educatives organitzades pels mestres: interiorització de les vivències i interrelació amb altres àrees educatives

4. Didàctica i organització de l'Educació Corporal a l'Etapa d'Educació Infantil

4.1 El marc físic (instal·lacions, distribució de l'espai i del temps, materials)

4.2 El marc social (les actituds i les funcions del professorat, les interaccions entre iguals i amb els adults)

4.3 La programació (objectius, continguts –tipologia i seqüenciació-, els mecanismes d'ensenyament-aprenentatge, observació de les conductes psicomotrius com a instrument d'avaluació)

4.4 Les unitats didàctiques (criteris d'elecció, elaboració, avaluació)

Metodologia

Sessions pràctiques:

. vivències corporals pròpies dels alumnes en el joc i l'activitat motriu

. transferència didàctica per a la pràctica docent a l'Escola d'Educació infantil

. preparació i realització en grup d'una sessió pràctica

Sessions d'estudi teòric i de reflexió:

- . exposició dels professors
 - . lectura i discussió de textos (articles, llibres, ...)
 - . anàlisi de materials audiovisuals, didàctics i bibliogràfics
 - . anàlisi de conductes motores
-

Avaluació

Es valorarà l'assistència i la participació a les classes teòriques. L'assistència a les sessions pràctiques és obligatòria.

Es valorarà la capacitat de reflexió teòrica i didàctica referida als continguts que es tractin.

La realització de dues síntesi de llibres, una per quadrimestre

La realització en grup d'un treball monogràfic.

La realització en grup d'una sessió pràctica.

Es realitzaran dues proves escrites dels temes del programa.

Bibliografia

Educació psicomotriu de 0 a 3 anys

- ARNAIZ, V. y otros (1985): *L'activitat psicomotriu a l'Escola Bressol*. Barcelona. ICE UB.
- BRUEL, A. (1994): *Juegos motores con niñas y niños de 2/3 años*. Madrid. Narcea S.A.
- BUSQUÉ, M. (1991): *Jocs de falda*. Barcelona. ICE de la UAB.
- CORIAT, L. (1974): *Maduración psicomotriz en el primer año del niño*. Buenos Aires. Hemisur.
- FALK, J. (ed) (1991): *Educar als 3 primers anys*. Barcelona. A.A.P.S.A.- Rosa Sensat.
- GELONCH, M. i altres (1997): *Guia d'activitats i d'equipaments per a l'educació física 0/3*. Barcelona. Rosa Sensat
- GASSIER, J. (1992): *Manual del desarrollo psicomotor del niño*. Barcelona. Masson.
- KOUPERNICK, C. (1978): *Desarrollo psicomotor de la primera infancia*. Barcelona. Planeta.
- KOUPERNICK, C. (1981): *El desarrollo neuropsíquico del lactante*. Barcelona. Paideia.
- LAPIERRE, A. (1978): *La educació psicomotriz en la Escuela Maternal*. Barcelona. Científico-Médica.

- LAPIERRE, A. (1985): *El adulto frente al niño de 0 a 3 años*. Barcelona. Científico-Médica.
- LEBOYER, F. (1993): *Xantala. Un art tradicional: el massatge dels infants*. Integral.
- NAVARRO, M. (1991): *Moixaines i jocs de falda*. Barcelona. A.A.P.S.A-Rosa Sensat.
- ZUKUNFT, B. (1994): *Gimnasia para bebés*. Barcelona. Paidotribo.
- VVAA(1998): *Fites de desenvolupament del naixement als tres anys*. Barcelona. ICE-UAB

Educació psicomotriu de 3 a 6 anys

- ANGEL, C i altres (1982): *La psicomotricitat als primers anys d'escola*. Barcelona. Barcanova.
- ANGEL, C. (1987): "El desarrollo psicomotor", en MAYORS: *La Psicología en la Escuela Infantil*. Madrid. Anaya.
- ANGEL, C. (1987): "La actividad psicomotriz en la Escuela Infantil", en MAYORS: *La Psicología en la Escuela Infantil*. Madrid. Anaya..
- BLAZQUEZ, D.; ORTEGA, E. (1991): *La actividad motriz en el niño de 3 a 6 años*. Madrid. Cincel.
- DOMINGO, Q. (1990): *Psicomotricidad*. Murcia. Seco Olea
- GARCÍA J.A.; BERRUEZO, P.P. (1994): *Psicomotricidad y educación infantil*. Madrid. CEPE.
- GARCÍA J.A.; FERNÁNDEZ,F. (1994): *Juego y Psicomotricidad*. Madrid. CEPE.
- GODALL, T.; HOSPITAL, A. (1996): *50 propuestas de actividades motrices para el segundo ciclo de educación infantil. 5/6 años*. Barcelona. Paidotribo.
- GODALL, T.; HOSPITAL, A. (1998): *50 propuestas de actividades motrices para el segundo ciclo de educación infantil. 4/5 años*. Barcelona. Paidotribo
- GODALL, T.; HOSPITAL, A. (1999): *50 propuestas de actividades motrices para el segundo ciclo de educación infantil. 3/4 años*. Barcelona. Paidotribo
- LLEIXA, T. (1992): *La Educación Física en el Preescolar y en el Ciclo Inicial*. Barcelona. Paidotribo.
- LLORCA, M.; VEGA, A. (1999). *Psicomotricidad y globalización del currículum de educación infantil*. Archidona (Málaga). Aljibe

Educació psicomotriu de 0 a 6 anys

- ARNAIZ, P. (1987): *Fundamentación de la Práctica Psicomotriz*. Murcia. Seco Olea
- ARNAIZ, P.; LOZANO, J. (1996): *Proyecto curricular para la diversidad; psicomotricidad y lecto-escritura*. Madrid. CCS
- CALMY, G. (1979): *La educación del gesto gráfico*. Barcelona. Fontanella.
- CONDE J. L., VICIANA, V. (1997): *Fundamentos para el desarrollo de la motricidad en edades tempranas*. Archidona (Málaga). Aljibe.

- GARCÍA, M.J; Holgado, A. (1990): Metodología de intervención psicomotriz en el aula y propuesta de diseño curricular. Salamanca. Amarú.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1992): *Àrea 1: Descoberta d'un mateix*, en Currículum d'Educació Infantil. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.
- FONT,C.(2000): El trabajo corporal en el ciclo de 3 a 6 años en: ANTON,M.; MOLL,B.(coor) *Educación Infantil. Orientaciones y Recursos (0-6 años)*. Barcelona. CissPraxis
- LAZARO, A. (2000): Nuevas experiencias en educación psicomotriz. Zaragoza. Mira editores
- LE BOULCH, J. (1994): *El desarrollo psicomotor desde el nacimiento a los 6 años*. Barcelona. Paidós.
- LLEIXÀ, T. (1992): Motricidad y expresión corporal en *La Educación Infantil -0 a 6 años-*. 2ª edición. Barcelona. Paidotribo.
- PUGMIRE-STOY, M.C. (1996): El juego espontáneo; vehículo de aprendizaje y comunicación. Madrid. Narcea.
- ROMÁN, J.M. (i altres) (1996): Desarrollo de habilidades en niños pequeños. Madrid. Ediciones Pirámide.
- SUGRAÑES, E. (1988): "La educación psicomotriz (I) y (II)", en: MOLL, B.(dir.): *La Escuela Infantil de 0 a 6 años*. Madrid. Anaya.
- TAVERNIER, R. (1987): *La escuela antes de los 6 años*. Barcelona. Martínez Roca.
- V.V.AA. (1990): *La educación infantil 0 - 6 años. Vol. I, II, y III*. Barcelona. Paidotribo.
- V.V.A.A. (1996): *Desarrollo de habilidades en niños pequeños*. Madrid. Pirámide.
- VAYER, P. (1972): *El diálogo corporal*. Barcelona. Científico-Médica.
- ZARCO,J.A. (1992): *Desarrollo infantil i educación física*. Archidona (Málaga). Aljibe.

Educació psicomotriu de 0 a 12 anys

- ANTON, M. I altres (1988): *Soca-Tira. Psicomotricitat, Dinàmica i Dansa a l'Escola*. Barcelona. Graó.
- BOTTINI,P. (compilació) (2000): *Psicomotricidad:prácticas y conceptos*. Madrid. Miño y Dávila. Editores
- EL SAC DE DANSES (1994): *El galop. Danses catalanes i jocs dansats*. Barcelona. Altafulla
- ESCUELAS DE REGGIO EMILIA (1995): La inteligencia se construye usándola. Madrid. Ediciones Morata-MEC
- FORNER, A. (1991): *Psicomotricitat i expressió corporal. Programació escolar de 3 a 9 anys*. Barcelona. ICE de la UB.
- LE BOULCH, J. (1997): El movimiento en el desarrollo de la persona. Barcelona. Paidotribo
- GIMENEZ, T. I altres (1983): *Música, Plàstica i Psicomotricitat. Cicle Inicial / Música, Plàstica y Psicomotricidad. Ciclo Inicial*. Barcelona. Onda.

- HENGSTENBERG, E (1994): *Desplegándose*. Barcelona. Los libros de la liebre de marzo.
- LAPIERRE, A.; AUCOUTURIER, B. (1974): *Los contrastes*. Barcelona. Científico-Médica.
- LAPIERRE, A.; AUCOUTURIER, B. (1974): *Los matices*. Barcelona. Científico-Médica.
- LAPIERRE, A.; AUCOUTURIER, B. (1977): *Asociaciones de contrastes, estructuras y ritmos*. Barcelona. Científico-Médica.
- LAPIERRE; A.; AUCOUTURIER, B. (1977): *Simbología del movimiento*. Barcelona. Científico-Médica
- LÁZARO, A. (2000): *Nuevas experiencias en educación psicomotriz* Zaragoza. Mira Editores
- LLEIXÀ, T. (1989):. *La Educación Física en Preescolar y en el Ciclo Inicial -4 a 8 años-. 2ª edició*. Barcelona. Paidotribo
- LE BOULCH, J. (1997): *El movimiento en el desarrollo de la persona*. . Barcelona. Paidotribo.
- LORA, J. (1991): *La expresión corporal*. Barcelona. Paidotribo.
- LURÇAT, L (1980): *Pintar, dibujar, escribir y pensar*. Madrid. Cincel.
- PIKLER, E. (1985): *Moverse en libertad*. Madrid. Narcea.
- SÁNCHEZ ASÍN, A. (1996):*Fundamentos biológicos de la educación*. Barcelona. EUB

Educació psicomotriu i necessitats educatives especials

- AUCOUTURIER,B.; DARRAULT,I.- EMPINET,J.L. (1985): *La práctica psicomotriz. Reeducción y terapia*. Barcelona. Científico-Médica
- BERRUEZO ADELANTADO, P.P. (1990): *La pelota en el desarrollo psicomotor*. Madrid. CEPE., G. Núñez.
- COBOS ALVAREZ, P. (1995): *El desarrollo psicomotor y sus alteraciones. Manual práctico para evaluarlo y favorecerlo*. Madrid. Pirámide.
- POINTER, B. (1995): *Actividades motrices para niños y niñas con necesidades especiales*. Madrid. Narcea.
- RUIZ PEREZ, L.M. (1986): *Actividades físicas y deficiencia mental*. Madrid. INEF.
- TORO BUENO ,S. ; ZARCO RESA, J.A.(1995): *Educación Física para niños y niñas con necesidades educativas especiales*. Archidona (Málaga). Aljibe.